

Courant vermeld stond en wij het overnamen, juist omdat we den indruk hadden gekregen dat de opgave, welke soort het was, door de directie van dat park aan de Courant was gedaan — een s t e e n-arend, maar een z e e-arend, *Haliaeetus a. albicilla* (L.), was.

REDACTIE.

## Literatuur.

*Nagamichi Kuroda*, Birds of the Island of Java. Vol 1, Passeres; with 14 plates and 1 map (Tokyo, publ. by the Author). Reeds lang werd het gemis van een samenvattende avifauna voor het eiland Java gevoeld. Sinds de eerste studies van HORSFIELD en SCHLEGEL werd veel gepubliceerd, doch een avifauna was tot nog toe niet verschenen. Schrijver bezocht Java tijdens het Vierde Pacific Science Congress in 1929, van welk bezoek een deel der in dit werk vervatte waarnemingen en het begin der door hem gebruikte collectie stamt. Na een voorwoord en inleiding word een historisch overzicht van de ornithologie van Java gegeven, waar, in chronologische volgorde, de hierover verschenen litteratuur behandeld is. Hierna volgt de beschrijving der vogels, ingedeeld in een determineertabel voor genera en species, synoniemen, beschrijving der kleeden, kleuren, maten, verbreiding, veldkenmerken en verwante vormen. Zeer vele afbeeldingen in kleuren, door den bekenden kunstschilder KOBAYASHI, verhoogden de waarde van dit vooral voor Nederlandsche ornithologen zeer belangrijke werk.

J. G. VAN MARLE.

*Kálmán Lambrecht*, Handbuch der Palaeornithologie (Berlin, BORNTRAEGER). Een samenvatting van de huidige kennis der fossielen ornis wordt gegeven. Het eerste deel behandelt de terminologie van de verschillende skeletdeelen, met de betreffende litteratuur, het tweede deel het fossiele materiaal, systematisch gerangschikt, met voor iedere orde het voorkomen gedurende verschillende tijdvakken en hunne verspreiding, het derde deel de skeletresten voor ieder tijdvak afzonderlijk, het laatste deel geeft een behandeling der algemeene palæontologie en palæobiologie, oorzaken van het voorkomen der fossiele resten, sporen van het voorkomen der fossiele vogels, aanpassings-ontwikkeling der verschillende organen. De tekst wordt met vele schetsen en afbeeldingen toegelicht.

J. G. VAN MARLE.

*Bernt Løppenthin*, Die Farbenvariation der europäischen Baumkleiber. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. Bd. 94. Uitgaande van de deensche boomklevers geeft schrijver een revisie van de vormen der omringende landen. Drie vormen, *sztolomani*, *homeyeri* en *sordida* worden tusschen de extremen *S. e. europaea* en *S. e. caesia* vastgesteld. De hollandsche boomklevers, waarvan 24 stuks werden onderzocht, blijken lichter te zijn

dan *caesia* en worden als overgangsvorm tusschen deze en *sordida* beschouwd. In Denemarken grenzen de gebieden van drie vormen, *europaea*, *sztolemani* en *sordida* aan elkaar. Besloten wordt met een oekologisch overzicht van de soort voor Noord-Europa. J. G. VAN MARLE.

H. Tho. L. Schaanning over de resultaten, in Noorwegen bereikt met het ringen van vogels, in Stavanger Museums Arshefte 1928—'30, tot eind 1931 en een vervolg, dat tot Maart 1933 bij is (38 en 10 pag.). Na een inleiding, waarin o.a. een overzicht van alle bekende ringcentrales, waarbij vermeld de inscripties op de ringen, en het aantal geringde en teruggemelde vogels, volgt een volledige lijst van teruggemelde noorsche, benevens in Noorwegen teruggevonden in het buitenland geringde vogels. Het nederlandsche aandeel daarin uit beide publicaties betreft:

vink, geringd te Wassenaar 18 XI 1929,  
teruggemeld uit Veldre, Hedmark, 15 VII '31,  
pijlstaart, geringd te Oosterland 7 II 1929,  
teruggemeld uit Nyborg, Varangerfjord, 26 V '30,  
bonte kraai, geringd te Wassenaar 18 III 1932,  
teruggemeld uit Snertingdal, Gjøvik, 27 V '32,  
torenvalk, geringd te Muy, Texel 11 VII 1929,  
teruggemeld uit Haugsjåsund, Arendal, 9 VI '31,  
sijsje, geringd te Voss, Hordaland 15 VIII 1932,  
teruggemeld uit Eindhoven 13 XII '32.

De discussie over de verschillende soorten wordt toegelicht door 8 kaartjes. Voor de noorsche vogels is de trek sprekend zuidwestelijk. Vooral uit Zweden en Finland is toevoer.

Dergelijke beredeneerde samenvattingen zijn hoogst nuttig en gewenscht. G. VAN DER MEER.

H. Tho. L. Schaanning, 1. A contribution to the bird fauna of East-Greenland en 2. A contribution to the bird fauna of Jan Mayen. Beide in Skrifter om Svalbard og Ishavet No. 49, 1933 (37 pag.). Het eerste bevat een bewerking van een collectie vogels en eieren van 19 vogelsoorten in 106 specimina uit de streek tusschen Davy-Sound en Pendulum Island ( $\pm 72^{\circ}$ — $74^{\circ}$  40' N.B.), benevens eenige dagboekgegevens en verslagen van jachtexpedities, alles uit de jaren 1928—'31. In het gebied zijn met zekerheid nu 39 soorten bekend, waarvan een kort overzicht aan het slot wordt gegeven. Ook de overige 17 soorten uit N. O. Groenland worden hierin mede behandeld. In de tweede publicatie is bewerkt het materiaal, dat 14 Juli 1930 op Jan Mayen werd verzameld op de reis naar Groenland, benevens aantekeningen op de zeereis Noorwegen—Jan Mayen en Jan Mayen—Groenland. 12 soorten in 50 specimina worden behandeld. Ook hier aan het slot een beredeneerd overzicht van de 52 soorten, die nu van Jan Mayen bekend zijn.

De bewerking van het materiaal maakt een degelijken indruk. Afmetingen, gewichten en verdere bijzonderheden worden uitvoerig meegedeeld, benevens literatuurlijsten. G. VAN DER MEER.

*Alauda*, Serie III no. I, Janvier-Mars 1933. N. MAYAUD, Contribution à l'étude systématique de *Parus palustris* (p. 101—109). Nogmaals wordt in dit artikel het geslacht *Parus palustris* van West Europa bestudeerd, maten en gewichten der verschillende vormen worden vergeleken zonder goede kenmerken te leveren; slechts de kleur blijkt als subspecifiek kenmerk bruikbaar. Geconcludeerd wordt dat slechts *dresseri*, *palustris*, *stagnatilis*, *italicus*, *darti* (voor west-Frankrijk) en *longirostris* als rassen houdbaar zijn, terwijl *communis* als overgangsvorm van *palustris* en *longirostris* zou moeten vervallen. De onderzochte nederlandse vogels behoren tot *longirostris*.

J. G. VAN MARLE.

*Journal für Ornithologie*, April 1933, Heft 2. GEORG STEIN, Eine Forschungsreise nach Niederländisch-Ostindien (p. 253—310). De heer STEIN beschrijft in dit eerste deel een reis welke hij als voortzetting van de expeditie van Dr Ernst MAYER in 1928 naar Nederlandsch Nieuw Guinea maakte. Enkele eilanden in de Geelvinkbaai en het vaste land hieromheen werden bezocht. Een zeer lezenswaardig verslag van de vele ervaringen van de expeditie wordt gegeven. — W. BANZHAF, Ein Beitrag zur Brutbiologie des Triels, *Burhinus oedicephalus oedicephalus* (L.) (p. 310—321). Op een kleine zandvlakte tusschen bouwland en bosschen in de omgeving van Stettin kon schrijver het broeden van de griel en het grootbrengen van de jongen waarnemen. Gedurende drie weken werden de jongen door beide ouders gevoerd, daarna slechts door het ♂, waaruit schrijver de mogelijkheid concludeert dat het ♀ met het tweede legsel aangevangen zou hebben.

J. G. VAN MARLE.

*Verhandlungen der Ornithologischen Gesellschaft in Bayern*, Band XIX, Heft 4, Juli 1932. B. HOFFMANN, Vogelkundiges aus Holland (p. 289—418). In drie deelen: Feldbeobachtungen, Zusammenfassung en Vogeldialekte worden behandeld de vogels gedurende reizen in 1914 naar Schiermonnikoog en in 1932 naar Nijmegen, Arnhem, Amsterdam en Naardermeer, waargenomen of gehoord. Voor Schiermonnikoog worden een kleine veertig soorten opgesomd, te Arnhem o.m. de Europeesche kanarie zingend gehoord, in Artis een zingende geelgors. De boomklever werd alleen te Heemstede vernomen wat meer aan het seizoen te wijten zal zijn, daar deze op door schrijver bezochte plaatsen zeker niet zeldzaam is. In het laatste deel worden zang van de boschduif, vink, zwartkop en geelgors met die van duitsche soortgenooten vergeleken. — A. STIMMELMAYR, „Neue Wege zur Erforschung des Vogelzuges“ (p. 418—447) en A. STIMMELMAYR, Grundfragen über den Zug der Vögel (p. 473—532). Beide broers hebben vogeltrek-proeven genomen welke door de eerste beschreven worden met gevolgtrekkingen hieruit af te leiden, terwijl de laatste, mede onder verwijzing naar deze proeven, een reeds eerder geuite theorie uitwerkt over het trekprobleem. Volgens deze theorie zou de trekdrang door kosmische invloeden opgewekt worden en door de zonnestand beheerscht, hieruit zou ook de trekrichting te verklaren zijn, evenals het orienteringsvermogen.

J. G. VAN MARLE.